

Platobný styk

5. Platobný styk

5.1. Platobný styk v Slovenskej republike

5.1.1. Právne aspekty

Zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku

Prvého januára 2004 nadobudol účinnosť zákon č. 604/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Cieľom tejto novely zákona o platobnom styku bolo predovšetkým zabezpečenie aproximácie smernice Európskeho parlamentu a Rady EÚ číslo 2000/46 ES o zakladaní, podnikaní a o obozretnom dohľade nad podnikaním elektronickopeňažných inštitúcií. Za týmto účelom novela zákona o platobnom styku upravuje predovšetkým požiadavky a podmienky na povoľovanie, zriaďovanie, organizáciu, riadenie, podnikanie a obchodnú dokumentáciu, ako aj základné povinnosti inštitúcií elektronických peňazí.

Inštitúcie elektronických peňazí predstavujú osobitnú kategóriu nebankových právnických osôb, ktorým Národná banka Slovenska udelí povolenie na elektronickopeňažnú činnosť, teda povolenie výlučne na vydávanie a správu elektronických peňazí a platobných prostriedkov elektronických peňazí. Vydávanie elektronických peňazí totiž obsahuje viaceré riziká (napríklad riziko vytvorenia elektronickej hotovosti bez zodpovedajúcej protihodnoty a riziko pozmenenia platných hodnôt na elektronickej platobnej prostriedku). Vzhľadom na tieto riziká sa vyžaduje, aby na činnosť a podnikanie inštitúcií elektronických peňazí NBS zodpovedajúco a primeraným spôsobom dohliadala a regulovala ich.

Na základe smernice číslo 2000/46/ES novela zákona o platobnom styku určuje, že jednou zo základných zákonom predpísaných požiadaviek na udelenie povolenia na elektronickopeňažnú činnosť pre inštitúciu elektronických peňazí je požiadavka na minimálnu výšku peňažného vkladu do základného imania inštitúcie elektronických peňazí vo výške aspoň 1 000 000 EUR.

Novelizované boli aj súvisiace ustanovenia, týkajúce sa najmä definície klienta, základných podmienok na

vykonanie prevodného príkazu, opravného zúčtovania, reklamácií a rozhodcovského súdu.

Boli vypustené ustanovenia týkajúce sa technickej štruktúry bankového spojenia a tvorby čísla účtu, vydávanie a vedenie prevodníka identifikačných kódov z dôvodu vhodnejšej úpravy formou vykonávacích predpisov vydaných na základe splnomocňovacieho ustanovenia dopĺňaného do § 75 ods. 2 písm. c) a d) zákona o platobnom styku.

Touto novelou bolo doplnené nové ustanovenie týkajúce sa osobných údajov, ako reakcia najmä na zákon o ochrane osobných údajov a tiež ustanovenie o prevzatí právnych aktov Európskej únie do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Prvého mája 2004 nadobudli účinnosť aj niektoré ustanovenia zákona č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré boli viazané na účinnosť zmluvy o prístupí Slovenskej republiky k Európskej únii. Ide najmä o ustanovenia týkajúce sa cezhraničných prevodov, práva oprávneného držiteľa bankovej platobnej karty požadovať od vydavateľa vrátenie odčerpaných peňažných prostriedkov v prípade jej zneužitia inou osobou ako oprávneným držiteľom, oznamovacej povinnosti účastníkov platobných systémov a tiež Národnej banky Slovenska.

IBAN

Dňom 1. januára 2004 nadobudli účinnosť ustanovenia § 1 a 2 opatrenia č. 7/2003 zo dňa 12. decembra 2003, ktorým sa ustanovuje štruktúra bankového spojenia na účely tuzemských prevodov, štruktúra medzinárodného bankového čísla účtu na účely cezhraničných prevodov a podrobnosti o vydávaní prevodníka identifikačných kódov (ďalej len „opatrenie č. 7/2003“).

Národná banka Slovenska vypracovala opatrenie č. 7/2003 v nadväznosti na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady ES č. 2560/2001 z 19. decembra 2001 o cezhraničných platbách v eurách, ktoré sa dňom vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie (1. mája 2004) stalo súčasťou slovenského právneho poriadku. V tomto opatrení Národná banka Slovenska ustanovila formát tuzemského čísla účtu a číslo účtu vo formáte

IBAN. Číslo účtu vo formáte IBAN vychádza z európskeho bankového štandardu IBAN, vydaného Európskym výborom pre bankové štandardy (ECBS).¹⁵ Účinnosť časti týkajúcej sa formátu IBAN (ustanovenia § 3 opatrenia č. 7/2003) nastala až dňom vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie. Národná banka Slovenska dala zaregistrovať tento formát čísla účtu v ECBS.

Povinnosť uvádzať číslo účtu vo formáte IBAN je daná právnou normou, t. j. nariadením, len pri platbách v eurách. Používanie čísla účtu vo formáte IBAN pri iných menách je vhodné pre zautomatizovanie cezhraničného platobného styku, ale nie je povinné a závisí od technických možností jednotlivých bánk.

Národná banka Slovenska zverejnila na svojej internetovej stránke www.nbs.sk (v časti Platobné systémy, IBAN) informáciu o používaní čísla účtu vo formáte IBAN i výpočet a kontrolu čísla účtu vo formáte IBAN. Tento výpočet má len informatívny charakter, pretože číslo účtu vo formáte IBAN a spôsob jeho použitia v platobnom styku je povinná oznámiť svojmu klientovi banka, ktorá vedie jeho účet.

Zároveň Národná banka Slovenska poskytovala súčinnosť spoločnostiam zaoberajúcim sa tvorbou algoritmu prepočtu čísla účtu do formátu IBAN, a to formou odporúčaní týkajúcich sa spôsobu použitia algoritmu (MOD 97-10), ako aj poskytovaním príslušných noriem, podľa ktorých možno algoritmus prepočtu čísla účtu stanoviť a zapracovať do softvéru spoločností.

5.1.2. Inštitucionálne aspekty

Novelou zákona o platobnom styku sa ďalej spresnili ustanovenia o Rozhodcovskom súde Asociácie bánk, ktorý bol konštituovaný 1. júla 2003, a to vzhľadom na ustanovenia platného zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní tak, aby bolo jednoznačne zrejmé, že stály rozhodcovský súd, povinne zriadený podľa zákona o platobnom styku, môže v rozhodcovskom konaní (popri rozhodovaní sporov z platobného styku) rozhodovať aj iné spory. Povinné príspevky platené vykonávacími inštitúciami a vydateľmi elektronických platobných prostriedkov na činnosť stáleho rozhodcovského súdu slúžia iba na činnosť rozhodcovského súdu pri rozhodovaní sporov z platobného styku (teda nie na činnosť rozhodcovského súdu pri rozhodovaní iných sporov).

5.1.3. Vnútrotný trh Európskej únie

V roku 2002 Európska platobná rada (European Payments Council) podporovaná európskou bankovou

komunitou deklarovala víziu vytvorenia Jednotnej oblasti platieb v eurách (Single Euro Payments Area – tzv. SEPA) do roku 2010, v ktorom budú platby z jednej členskej krajiny do inej rovnako rýchle, efektívne a lacné ako platby v rámci jednej krajiny. Naplnenie tejto vízie kladie značné nároky na oblasť platobného styku, ktorý prechádza obdobím zásadných legislatívnych a technických zmien.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady ES č. 2560/2001 o cezhraničných platbách v eurách prináša novú právnu úpravu cezhraničných platieb v eurách v rámci Európskeho spoločenstva. Jej cieľom je zaviesť zásadu rovnakých poplatkov za cezhraničné platby do výšky 12 500 EUR ako za analogické platby v eurách uskutočnené v rámci členského štátu. S účinnosťou od 1. januára 2006 sa suma 12 500 EUR zvýši na 50 000 EUR.

Nariadením č. 2560/2001/ES o cezhraničných platbách v eurách sa ustanovuje inštitúciám povinnosť informovať klienta o výške poplatku za cezhraničné platby a za platby uskutočnené v rámci členského štátu. Účelom novej právnej úpravy je tiež uľahčiť vykonávanie cezhraničných platieb používaním medzinárodných štandardov, najmä čísla účtu vo formáte IBAN a identifikačného kódu banky (BIC). Toto nariadenie ustanovuje inštitúciám povinnosť uvádzať na výpisoch z účtov klientov číslo účtu v medzinárodnom formáte IBAN a BIC kód banky a ruší povinnosť pravidelných vnútroštátnych hlásení cezhraničných platieb do výšky 12 500 EUR na účely štatistiky platobnej bilancie.

Realizáciu nariadenia č. 2560/2001/ES umožňuje systém STEP2 prevádzkovaný spoločnosťou Euro Banking Association Clearing. Ide o prvý celoeurópsky automatizovaný clearingový systém. Požiadavkou Európskej centrálnej banky bolo naplnenie rezolúcie Európskej platobnej rady finančnými inštitúciami z nových členských štátov Európskej únie najneskôr do konca roka 2004. Táto rezolúcia stanovuje finančným inštitúciám povinnosť minimálne prijímať platby zasielané prostredníctvom systému STEP2. Takisto banky a pobočky zahraničných bánk v Slovenskej republike mali túto schopnosť deklarovať najneskôr do konca roka 2004. Bankový sektor v Slovenskej republike sa rozhodol pripojiť sa k STEP2 nepriamo, prostredníctvom priamych účastníkov systému.

Európska komisia pripravuje nový právny rámec platobného styku, ktorý výrazne ovplyvní aj budúcu podobu slovenskej legislatívy. V tejto oblasti sa Národná banka Slovenska v roku 2004 podieľala na činnosti pracovnej skupiny Európskej komisie. Návrh budúcej európskej legislatívy má podobu smernice Európskej komisie o platobných službách v rámci

¹⁵ Publikácia ECBS „Register of European account number“ sa nachádza na internetovej stránke ECBS a počnúc 12. januárom 2005 obsahuje už i formát čísla účtu IBAN platný v Slovenskej republike.

vnútorného trhu a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o informáciách o príkazoch, ktoré sú súčasťou prevodov peňažných prostriedkov.

Cieľom návrhu smernice Európskej komisie je harmonizácia právnych poriadkov členských štátov v oblasti poskytovania platobných služieb na vnútornom trhu Európskej únie. Ďalším z jej cieľov je zlepšiť ochranu klientov a zvýšiť efektívnosť a bezpečnosť platieb odstránením akýchkoľvek technických a právnych bariér. Návrh upravuje práva a povinnosti poskytovateľov a užívateľov platobných služieb. Predmetom navrhovanej právnej úpravy nie sú hotovostné platobné služby a šeky, ktoré sú z tohto návrhu vyňaté. Prijatím novej smernice Európskej komisie o platobných službách v rámci vnútorného trhu sa niektoré právne predpisy Európskych spoločenstiev, implementované do zákona č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zrušia. Schválenie návrhu smernice si vyžiada zmenu doterajšej právnej úpravy platobného styku v Slovenskej republike, t. j. novelizáciu zákona č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Hlavným účelom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o informáciách o príkazoch, ktoré sú súčasťou prevodov peňažných prostriedkov, je implementovať osobitné odporúčanie Finančného výboru FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering and Terrorist Financing, odporúčanie č. VII) a zabezpečiť dostupnosť informácií o platiteľovi príslušným inštitúciám v boji proti financovaniu terorizmu. Toto nariadenie sa stane súčasťou slovenského právneho poriadku bez nutnosti jeho transpozície.

5.2. Medzibankový platobný systém SIPS

Národná banka Slovenska počas roka 2004 pokračovala v prevádzkovaní platobného systému SIPS. Pravidlá tohto systému sú ustanovené zákonom č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zmluvou o platobnom systéme SIPS, ktorú má NBS uzatvorenú s každým účastníkom platobného systému.

Podmienkou vstupu a účasti v platobnom systéme SIPS je uzatvorenie zmluvy o platobnom systéme SIPS podľa § 48 ods. 2 a súvisiacich ustanovení zákona o platobnom styku medzi NBS a žiadateľom. NBS uzatvára s každým žiadateľom rovnakú zmluvu o platobnom systéme. Zmluva sa uzatvára v slovenskom jazyku. Znenie zmluvy je publikované na internetovej stránke NBS. Okrem iného obsahuje špecifikáciu štruktúry a formáty príkazov, časový harmonogram

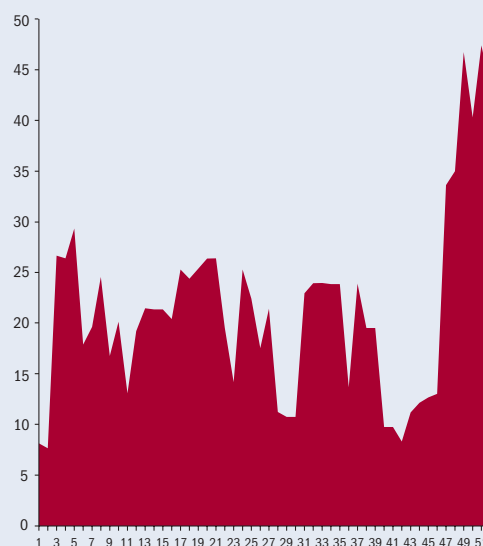
prevádzky platobného systému SIPS a sadzobník poplatkov.

Všetky zmeny týkajúce sa účastníkov (zaradenie nového, zmena účasti, vylúčenie účastníka a pod.) sa odzrkadľujú v prevodníku identifikačných kódov pre tuzemský platobný styk. Počet aktívnych účastníkov medzibankového platobného systému SIPS vzrástol o tri subjekty na celkový počet 28.

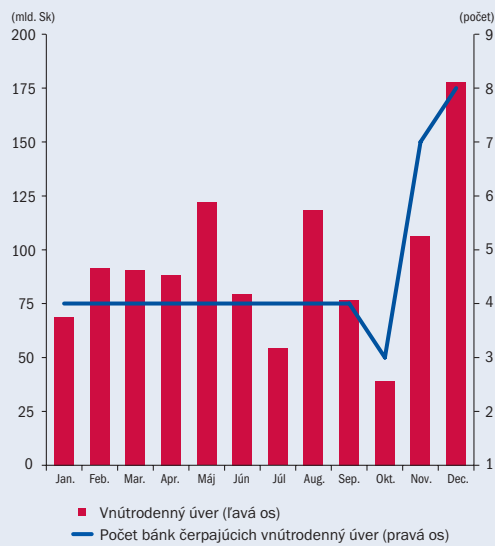
NBS rozšírila funkcionalitu systému SIPS o zúčtovanie platieb v reálnom čase. Tieto platby sú po ich zúčtovaní v systéme SIPS finálne a neodvolateľné. Systém SIPS následne po zúčtovaní platby zasiela príjemcovi platby okrem oznámenia o zrealizovaní platby aj výstupný klíringový súbor určený na zúčtovanie zrealizovanej platby v účtovnom systéme účastníka medzibankového platobného systému SIPS.

K plynulosti medzibankového platobného styku prispelo poskytovanie vnútrodných úverov tým účastníkom medzibankového platobného styku, ktorí sú povinní tvoriť povinné minimálne rezervy. Vnútrodný úver je poskytovaný vo forme možnosti prečerpania peňažných prostriedkov na klíringovom účte stanovením maximálneho debetného zostatku (overdraft). Vnútrodný úver je splatný len v rámci jedného prevádzkového dňa a musí byť plne zabezpečený kolaterálom, t. j. dostatočným množstvom cenných papierov v relevantnej hodnote, ktoré sú evidované v centrálnom registri krátkodobých cenných papierov vedenom NBS. V súčasnosti je maximálna debetná pozícia účastníka na základe jeho požiadavky ručne nastavená operátorom NBS.

Graf 42 **Objem poskytnutých vnútrodných úverov v roku 2004 (týždenné hodnoty)**
(mld. Sk)

Zdroj: NBS.

Graf 43 Objem poskytnutých vnútrodených úverov v roku 2004

Zdroj: NBS.

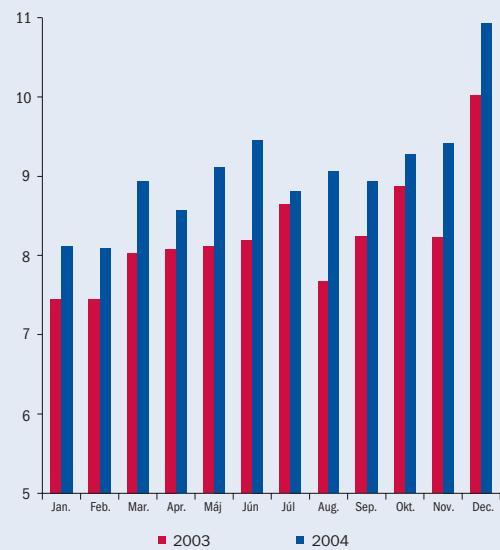
Účastníkom, ktorí požiadali o vnútrodený úver, bol tento poskytnutý v celkovom objeme takmer 1 113 mld. Sk. Objem poskytnutého vnútrodeného úveru účastníkom sa sleduje na týždennej báze. Národná banka Slovenska poskytla týždenne vnútrodený úver v priemernom objeme 21 397 mil. Sk. V grafe 42 je zobrazený týždenný vývoj objemu poskytnutých vnútrodených úverov v roku 2004.

V grafe 43 je zobrazený objem poskytnutých vnútrodených úverov v jednotlivých mesiacoch roka 2004 a počet účastníkov platobného systému SIPS, ktorí tento úver čerpali.

Pre zvýšenie bezpečnosti prenosu dát medzibankového platobného styku v prípade neštandardnej situácie sa zaviedla možnosť núdzového prenosu dát platobného styku. Toto riešenie zabezpečuje plnú integritu a ochranu núdzovo prenášaných dát. Núdzový prenos dát bol v decembri 2004 v spolupráci s účastníkmi platobného systému SIPS úspešne otestovaný.

Počas roka 2004 bolo v platobnom systéme SIPS spracovaných takmer 109 mil. transakcií, čo oproti roku 2003 predstavuje nárast o 9,83 %. V grafe 44 sa nachádza porovnanie počtu spracovaných transakcií v platobnom systéme SIPS v jednotlivých mesiacoch rokov 2003 a 2004.

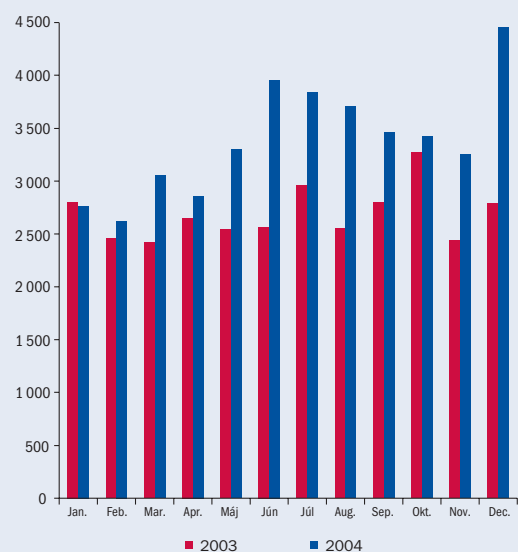
Celková hodnota spracovaných transakcií v roku 2004 predstavovala viac než 40 692 mld. Sk. Aj v hodnote spracovaných transakcií sa potvrdzuje medziročne rastúci trend. Oproti roku 2003 ich hodnota vzrástla o 26,18 %. V grafe 45 sa porovnáva objem spracova-

Graf 44 Počet transakcií spracovaných v systéme SIPS (mil.)

Zdroj: NBS.

ných transakcií v platobnom systéme SIPS v jednotlivých mesiacoch rokov 2003 a 2004.

Z celkového počtu spracovaných transakcií predstavovali prioritné platby 0,065 %, avšak hodnota, ktorá bola nimi zúčtovaná, predstavuje okolo 18 000 mld. Sk, čo je viac ako 44 % objemu všetkých spracovaných platieb. Priemerná hodnota jednej prioritnej platby bola 254 mil. Sk. Normálne platby predstavovali viac ako 99 % počtu a približne 55 % objemu spracovaných

Graf 45 Objem transakcií spracovaných v systéme SIPS (mld. Sk)

Zdroj: NBS.

transakcií. Priemerná hodnota jednej normálnej platby bola 209 tis. Sk.

Informácie o počte a objeme transakcií spracovaných v systéme SIPS sú publikované na internetovej stránke Národnej banky Slovenska s dennou aktualizáciou o 15:50 h.

Počas štátnych sviatkov, dní pracovného pokoja a pracovného voľna je platobný systém uzavretý a prebieha údržba systému. V roku 2004 bolo 252 pracovných dní. Denne bolo v systéme SIPS spracovaných a zúčtovaných priemerne 431 tis. platieb v celkovom objeme viac než 161 mld. Sk. Pre lepšiu predstavu o týchto číslach môže poslúžiť aj údaj o tom, že približne za osem pracovných dní systém SIPS spracoval a zúčtoval platby, ktorých hodnota sa v kumulatívnom vyjadrení rovná objemu hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky v roku 2004.

5.3. Platobné nástroje

Medzi najpoužívanejšie nástroje bezhotovostného platobného styku patria úhrady a elektronické platobné prostriedky. Z elektronických platobných prostriedkov sú najviac využívané platobné prostriedky diaľkového prístupu, a to najmä bankové platobné karty a v neposlednej miere aj platobné aplikácie elektronického bankovníctva, ktoré umožňujú klientom banky čerpať peňažné prostriedky z bankového účtu prostredníctvom elektronických komunikačných médií (napr. internet banking, home banking alebo telefónne aplikácie).

K 31. decembru 2004 bolo v obehu 3 630 309 bankových platobných kariet, pričom najviac bolo debetných bankových platobných kariet, a to 80,3 % (2,91 mil.), kreditné bankové platobné karty boli zastúpené 19,5 % (707 tis.) a charge karty 0,2 % (necelých 9 tis.). V porovnaní s rokom 2003 bol zaznamenaný nárast predovšetkým kreditných bankových platobných kariet o 51 %, ako aj nárast v počte vydaných bankových platobných kariet o 20 %.

Takmer 80 % z celkového počtu bankových platobných kariet v obehu predstavujú medzinárodné bankové platobné karty a 20 % domáce bankové platobné karty. Banky sú vydavateľmi bankových platobných kariet kartových asociácií VISA (VISA a VISA Electron) a MasterCard Europe (MasterCard a Maestro), American Express, Diners Club a domácich bankových platobných kariet ZBK.

Klienti bánk môžu na území Slovenskej republiky využívať sieť 1 700 bankomatov a 19 644 platobných terminálov, z toho 16 272 elektronických platobných terminálov (ďalej len „EFT POS“, Electronic Fund

Transfer Point Of Sale) a 3 372 platobných terminálov na mechanické snímanie údajov.

Držitelia bankových platobných kariet uskutočnili v roku 2004 viac ako 98 mil. transakcií v celkovej hodnote viac ako 210 mil. Sk. Okrem tradičných transakcií, ako sú výber hotovosti a platba kartou, môžu držitelia použiť platobné karty aj na uskutočnenie ďalších platobných operácií (napr. zadanie prevodného príkazu).

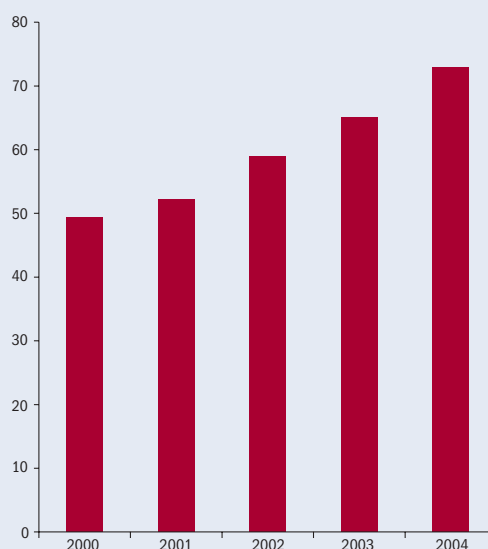
Z celkového počtu 1 700 bankomatov môžu držitelia bankových platobných kariet použiť všetky bankomaty na výber hotovosti, 1 698 bankomatov na kontrolu zostatku, 37 bankomatov na vklad hotovosti, 941 bankomatov na zadanie tuzemského prevodu a 1 491 bankomatov na dotovanie predplatených programov poskytovaných mobilnými operátormi.

V roku 2004 sa prostredníctvom bankomatov zrealizovalo 72 853 tis. výberov hotovosti v celkovej hodnote 188 322 mil. Sk. Cez bankomaty, ktoré umožňujú vkladať hotovosť sa uskutočnilo 4 267 vkladov v celkovej hodnote 34 mil. Sk. Prostredníctvom bankomatov, ktoré umožňujú zadať príkaz na tuzemský prevod bolo zadaných 276 tis. príkazov na úhradu v celkovej hodnote 1,1 mld. Sk. Cez bankomaty, ktoré umožňujú dotovanie predplatených programov bolo vykonaných 6,9 mil. dotácií v celkovej hodnote 1,8 mld. Sk.

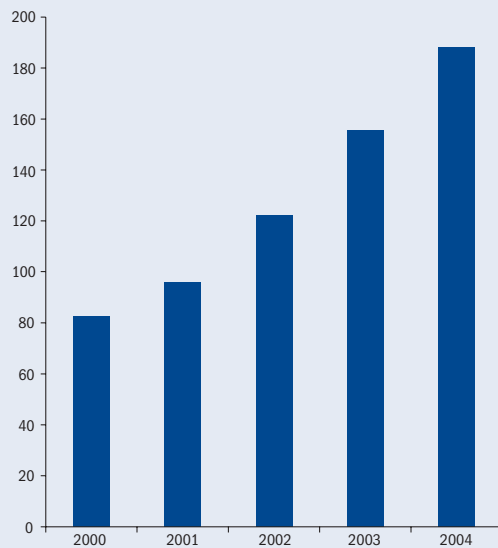
V grafoch 46 a 47 sa nachádzajú porovnania vývoja počtu a objemu výberov hotovosti prostredníctvom bankomatov (ATM) v období rokov 2000 – 2004.

Graf 46 Počet ATM výberov hotovosti

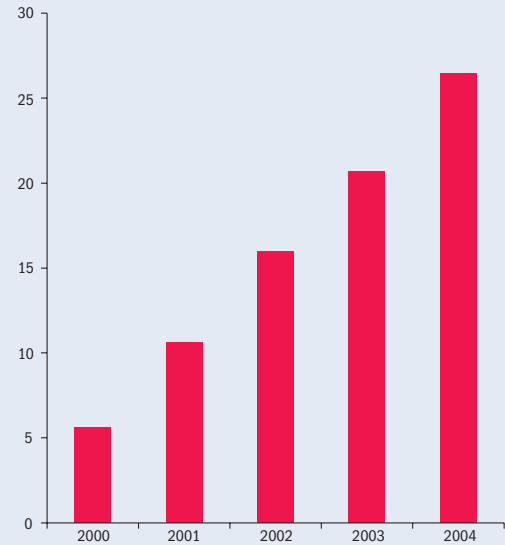
(mil.)

Zdroj: ZBK SR.

Graf 47 Objem ATM výberov hotovosti (mld. Sk)

Zdroj: ZBK SR.

Graf 48 Počet EFT POS platieb (mil.)

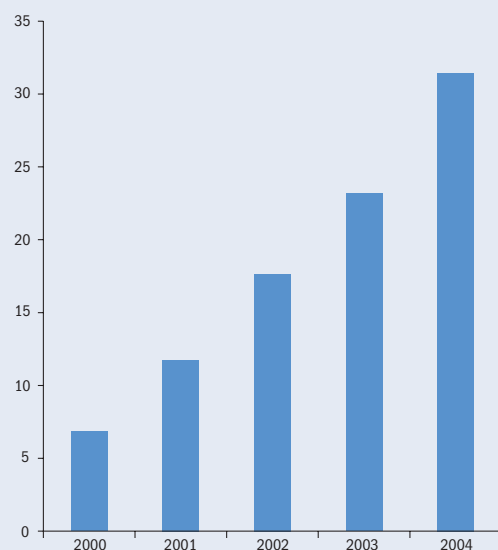
Zdroj: ZBK SR.

V roku 2004 bolo prostredníctvom EFT POS termínalov uskutočnených 26 437 tis. platieb v celkovej hodnote 31 448 mil. Sk.

V grafoch 48 a 49 sa nachádzajú porovnania vývoja počtu a objemu EFT POS platieb v období rokov 2000 – 2004.

Trendom vo vývoji akceptácie bankových platobných kariet je postupný nárast počtu EFT POS termínalov

v porovnaní s nárastom bankomatov, čo v medziročnom porovnaní znamená nárast počtu EFT POS termínalov o 18 % a bankomatov o 13 %. Aj naďalej prevládajú výbery hotovosti z bankomatov (73 % v roku 2004 oproti 76 % v roku 2003) nad platbami (27 % v roku 2004 oproti 24 % v roku 2003), a to z celkového počtu výberov a platieb. Hodnota výberov hotovosti z bankomatov predstavovala v roku 2004 86 % z celkovej hodnoty výberov a platieb oproti 87 % v roku 2003 a hodnota platieb v roku 2004 bola 14 % oproti 13 % v roku 2003.

Graf 49 Hodnota EFT POS platieb (mld. Sk)

Zdroj: ZBK SR.

5.4. Spolupráca s medzinárodnými inštitúciami

V roku 2004 sa naďalej rozvíjala spolupráca Národnej banky Slovenska s medzinárodnými inštitúciami v oblasti platobného styku, a to predovšetkým s Európskou centrálnou bankou a Európskou komisiou. Táto spolupráca prebiehala hlavne prostredníctvom účasti zástupcov Národnej banky Slovenska – expertov za oblasť platobného styku – v pracovných skupinách zriadených pri uvedených inštitúciách.

Činnosť pracovných skupín zriadených pri Európskej centrálnej banke pre oblasť platobných systémov a systémov zúčtovania cenných papierov bola v roku 2004 zameraná predovšetkým na tieto činnosti:

- projekt budovania novej generácie systému TARGET – TARGET2 – prípravné práce na budúce napojenie sa na TARGET 2,

- projekt zberu štatistických údajov platobného styku členských krajín novým spôsobom po metodologickej aj technickej stránke, tzv. Data Project,
- príprava nového súboru užívateľských štandardov pre systémy zúčtovania cenných papierov, ktoré nahradia doteraz platné štandardy vydané Európskym menovým inštitútom v januári 1998; budú zahŕňať aj niektoré odporúčania pre systémy zúčtovania cenných papierov vydaných Bankou pre medzinárodné zúčtovanie (CPSS-IOSCO odporúčania),
- zabezpečenie splnenia požiadavky Európskej centrálnej banky o naplnení rezolúcie Európskej platobnej rady finančnými inštitúciami, teda schopnosti nových členských krajín Európskej únie minimálne prijímať platby zasielané prostredníctvom systému STEP2 – usmernenie centrálnych bánk vo veci zabezpečenia vstupných miest pre bankový sektor,
- dohľad nad platobnými systémami a systémami zúčtovania cenných papierov,
- posudzovanie pracovných verzii nových právnych noriem pre oblasť platobného styku – zjednotenie prístupu členských krajín k niektorým sporným oblastiam.

Vývoj novej generácie systému TARGET – TARGET2

Projekt budovania novej generácie systému TARGET – TARGET2 sa stal jedným z hlavných projektov riešených v Európskej centrálnej banke. V priebehu roka 2004 boli vypracované nové funkcionality systému a návrhy skupiny 3CB (skupiny troch centrálnych bánk – Banca d'Italia, Deutsche Bundesbank a Banque de France), ktorá vyvíja technickú platformu, tzv. jednotnú zdieľanú platformu – „SSP“ z angl. Single Shared Platform, na ktorej má byť nový systém založený.

V prvom polroku 2004 prebiehali práce na Všeobecnej funkčnej špecifikácii systému, ktoré boli zavŕšené schválením dokumentu „Single Shared Platform-General Functional Specifications“ (Jednotná zdieľaná platforma – Všeobecná funkčná špecifikácia) Radou guvernérov ECB.

V druhom polroku 2004 sa práce na projekte TARGET2 dostali do projektovej fázy, v ktorej sa detailnejšie rozoberajú budúce funkcionality systému. Záverom roka bol schválený dokument Tretia správa o projekte budovania platobného systému TARGET2, ktorý rozoberá otázky podstatné pre rozhodnutie centrálnych bánk ESCB vo veci pripojenia sa k SSP po jej dobudovaní. Rada guvernérov ECB v nadväznosti na schválenie tohto dokumentu vyzvala guvernérov ESCB v termíne do 14. januára 2005 záväzne potvrdiť písomnou formou rozhodnutie o pripojení sa, resp. nepripojení do tejto platformy.

Koncom roka 2004 bol reálny predpoklad, že všetci guvernéri ESCB vyjadria svoj záväzok pripojiť sa do SSP a TARGET2 sa stane jednoplatformovým systémom.

Zber štatistických údajov platobného styku

Európska centrálna banka už od jej založenia zbiera štatistické údaje platobného styku, ktoré publikuje v tzv. Modrej knihe (Blue Book). Táto publikácia sa vydáva tak pre krajiny Európskej únie, ako aj pre prístupové krajiny.

V roku 2003 sa Európska centrálna banka rozhodla zdokonaľiť zber údajov v tejto oblasti a začala práce na tzv. Data Project, ktorý sa zaoberá vytvorením štatistickej databázy za oblasť platobného styku, umiestnenej v Európskej centrálnej banke. Centrálna banka budú môcť priamo vstupovať do tejto databázy podľa daných prístupových práv, ktoré môžu neskôr delegovať na ďalších poskytovateľov údajov.

Práce na uvedenom projekte prebiehali aj počas roka 2004. Napĺňanie databázy sa začne v roku 2005, pričom zároveň pôjde aj o testovanie nového spôsobu prenosu štatistických údajov platobného styku do ECB (technický spôsob stanovený ECB – GESMES/TS).

Systémy zúčtovania cenných papierov

Doteraz platné užívateľské štandardy Európskeho menového inštitútu z roku 1998 by mali byť zmenené na nový súbor užívateľských štandardov, ktorý by jednak vychádzal z platných štandardov pre systémy zúčtovania cenných papierov, a jednak by modifikoval celosvetovo platné odporúčania Banky pre medzinárodné zúčtovanie CPSS-IOSCO na podmienky európskeho prostredia.

Práce na definovaní jednotlivých štandardov sa skončili v septembri 2004, keď Rada guvernérov Európskej centrálnej banky a Výbor európskych regulátorov cenných papierov (Committee of European Securities Regulators – CESR) schválili materiál pod názvom Štandardy pre systémy klíringu a zúčtovania v Európskej únii (známe ako ESCB-CESR User standards). Tieto štandardy sa stanú záväznými až po vypracovaní a schválení metodiky na hodnotenie systémov zúčtovania cenných papierov, ktorá bude vychádzať z uvedených štandardov. Na príprave uvedenej metodiky participuje už aj Národná banka Slovenska prostredníctvom svojho zástupcu v pracovnej skupine. Predpokladaný termín ukončenia prác na metodike je október 2005.

Vzťah k Európskej komisii

Poslednou nemenej dôležitou oblasťou spolupráce Národnej banky Slovenska s medzinárodnými inštitúciami bola možnosť aktívne sa zúčastňovať na rokovaníach pracovnej skupiny, ktorá pripravuje návrh novej právnej normy pre krajiny Európskej únie, a to

Smernice Európskej komisie o platobných službách v rámci vnútorného trhu (časť 1.3). Takto mala Národná banka Slovenska po prvýkrát možnosť, prostredníctvom svojich zástupcov v pracovnej skupine zriadenej pri Európskej komisii, uplatniť pripomienky a námety k pripravovanému návrhu smernice.